

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Datum 2 juli 2020
Betreft Beantwoording vragen over het bericht 'Koning krijgt ten onrechte
subsidie voor het Loo'

Geachte Voorzitter,

Hierbij stuur ik u, mede namens de minister-president, de antwoorden op de schriftelijke vragen die zijn gesteld door het lid Wassenberg (PvdD) (kenmerk 2020Z08682, ingezonden op 14 mei 2020), de aanvullende vragen van de leden Sneller en de Groot (beide D66) (kenmerk 2020Z08783, ingezonden op 15 mei 2020) over het bericht 'Koning krijgt ten onrechte subsidie voor het Loo' en de antwoorden op de vervolgvragen van het lid Wassenberg (PvdD) (kenmerk 2020Z10214, ingezonden op 5 juni 2020). Gezien de overlap tussen de drie sets vragen, heb ik ervoor gekozen deze tegelijkertijd aan u aan te bieden.

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

**Directoraat-generaal Natuur,
Visserij en Landelijk gebied**

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/Inv

Ons kenmerk

DGNVLG / 20164402

Uw kenmerk

2020Z08682 / 2020Z08783 /
2020Z010214

Bijlage(n)

2

2020Z08682

Ons kenmerk
DGNVLG / 20164402

1

Kent u het bericht 'Koning krijgt ten onrechte subsidie voor Het Loo'?

Antwoord

Ja.

2

Kunt u bevestigen dat in de subsidiebeschikking voor het Kroondomein, nu in handen van Zembla, staat dat de Koning niet de gebruikelijke 1 hectare mag afsluiten ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer maar een gebied ter grootte van 7200 hectare? Zo nee, hoe luidt dan de uitzonderingsgrond? Zo ja, hoe rechtvaardigt u de uitzonderingsgrond en hoe verhoudt zich deze regeling tot die voor andere eigenaren en/of gebruikers van Natuurschoonwet (NSW)-landgoederen? Kunt u de betreffende subsidiebeschikking met de Kamer delen?

Antwoord

Op grond van de geldende wet- en regelgeving is de minister van LNV bevoegd om bij activiteiten van of namens een lid van het Koninklijk Huis bevoegdheden van gedeputeerde staten of provinciale staten uit te oefenen. Dit is historisch verklaarbaar vanuit de ministeriële verantwoordelijkheid voor het handelen van leden van het Koninklijk huis. Op grond van art. 2 lid 1, onderdeel g, van de Kaderwet EZ-subsidies (zoals die ten tijde van het besluit gold) kon de toenmalige staatssecretaris van Economische Zaken subsidie verstrekken op het gebied van natuurbeheer. Dat is ook de basis om voor het Kroondomein aanvraag subsidie te verlenen om de terreinen in stand te kunnen houden en de aanwezige natuurwaarden te beschermen of uit te breiden. Deze bevoegdheid ligt thans bij de minister van LNV.

De bevoegdheid tot verlening van de subsidie is beleidsmatig ingevuld door zo veel mogelijk analoge toepassing van de Subsidieverordening Natuur- en landschapsbeheer Gelderland 2016 (hierna: SVNL Gelderland 2016). De subsidie bestaat voor de periode 2016-2021 uit een agrarisch gedeelte, gericht op de bevordering van natuur en landschap binnen agrarische percelen, en een natuurgedeelte. Vóór 2016 waren er verschillende regelingen voor verschillende natuurbeschermingsdoeleinden, waarvoor het Kroondomein individuele aanvragen moest doen. Om deze situatie te stroomlijnen en versimpelen, is gekozen voor een lump-sum aanvraag.

Het doel van de betreffende subsidie is primair het beheer en onderhoud van de natuur met het oog op de instandhoudingsdoelen. Voorwaarden als het beschermingsregime, certificeringseisen, beschikbare bedragen voor het beheer en monitoringsverplichtingen zijn naar analogie van de SVNL Gelderland 2016 toegepast. Op het gebied van openstelling is deze regeling niet gevolgd. In de subsidiebeschikking wordt ruimte gelaten om een groter gebied af te sluiten dan 1 hectare, indien dit in het belang van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de Kroondrager wordt geacht. Het Kroondomein valt niet onder de Natuurschoonwet 1928.

3

Bent u bereid een gedetailleerd overzicht te geven van alle correspondentie die in de afgelopen 20 jaar heeft plaatsgevonden tussen de regering en leden van het Koninklijk Huis over de subsidie en openstelling van het Kroondomein, in het kader van de Wet openbaarheid van bestuur en in het kader van de "bestending van een lijn die al decennia wordt ingezet" blijkens een verklaring van het ministerie van LNV? Zo nee, waarom niet?

Ons kenmerk
DGNVLG / 20164402

Antwoord

Correspondentie tussen leden van het Koninklijk Huis en ministers over de subsidie en openstelling van het Kroondomein is mij niet bekend. Voor overige correspondentie verwijs ik u naar het antwoord op vraag 19 van de vragen van het lid Wassenberg (2020Z10214).

4

Deelt u de mening van emeritus hoogleraar notarieel recht Martin Jan van Mourik, die spreekt over "juridische belazerij"? Zo nee, kunt u gedetailleerd uiteenzetten waarom u meent dat de verleende subsidie op de juiste gronden is verstrekt? Zo ja, bent u bereid de subsidie terug te vorderen?

Antwoord

Nee. De subsidie is rechtmatig en zorgvuldig verstrekt, en ik zie dan ook geen enkele grond om tot terugvordering over te gaan. Voor een nadere toelichting verwijs ik u naar het antwoord op vraag 2.

5

Deelt u de mening van hoogleraar staats- en bestuursrecht Wim Voermans dat de vrijstellingen een deugdelijke onderbouwing missen en dat de voorkeursbehandeling van de Koning in strijd is met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur? Zo nee, kunt u gedetailleerd onderbouwen in welk opzicht u meent dat er wel sprake is van een deugdelijke onderbouwing en behoorlijk bestuur? Zo ja, bent u bereid de subsidie op die gronden met terugwerkende kracht terug te vorderen en voor welke periode?

Antwoord

Nee. Zie hiervoor het antwoord op de vragen 2 en 4.

6

Deelt u de mening van professor Voermans dat er geen andere verklaring voor de constructie te bedenken is dan dat " het staatshoofd ongestoord wil kunnen jagen"? Zo nee, waarom niet en kunt u een gedetailleerde andere verklaring geven? Zo ja, bent u bereid de constructie per direct te herzien, zodat het Kroondomein vanaf 15 september 2020 opengesteld zal blijven voor het publiek, temeer daar het Kroondomein sinds 1958 publiek bezit is?

Antwoord

Nee. Zoals in antwoord op vraag 2 is aangegeven, dient de gedeeltelijke openstelling van delen van het gebied om de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de Kroondrager te kunnen waarborgen. Het beheer van het

Kroondomein, waaronder ook de openstelling valt, is, binnen de grenzen van de wet, aan de Kroondrager.

Ons kenmerk
DGNVLG / 20164402

7

Is het waar de op de website www.koninklijkhuis.nl een verklaring heeft gestaan dat de drijfjacht op wilde zwijnen als "niet effectief" kan worden beschouwd en dat de koninklijke familie om die reden, vooruitlopend op een wettelijk verbod daarop, vrijwillig stopte met de drijfjacht? Zo nee, hoe luidde dan de verklaring op genoemde website? Zo ja, vindt er geen enkele vorm van bewegingsjacht plaats in het Kroondomein, dus naast drijfjacht ook geen drukjacht, bersjacht, riegeljacht of enige vorm waarbij wilde zwijnen in de richting van de hofjagers gedreven worden?

Antwoord

Het faunabeheer wordt uitgevoerd door faunabeheerders van het Departement Faunabeheer of door houders van een jachtakte onder toezicht van het Departement Faunabeheer. Het faunabeheer vindt plaats binnen de grenzen van de geldende wet- en regelgeving. Er vindt geen jacht plaats in de strikte zin van die term, namelijk op de vijf jachtsoorten (konijn, haas, houtduif, wilde eend of fazant). Wel vindt er beheer van de populaties groot wild plaats (wild zwijn, ree, edelhert en damhert), om die populaties in evenwicht te houden met de draagkracht van het gebied. Hiervoor wordt alleen gebruik gemaakt van bersjacht (sluipend benaderen van het wild) of aanzitjacht (op dezelfde plek wachten tot het wild zich vertoont) en niet van drukjacht, riegeljacht of enige andere vorm waarbij dieren worden opgejaagd, noch gebeurt dit in groepen. Ten aanzien van de vragen over teksten die op de website www.koninklijkhuis.nl zouden hebben gestaan, verwijs ik naar het antwoord dat mijn ambtsvoorganger hierop heeft gegeven in 2007 (Kamerstuk 2007-2008, Aangangsel van de Handelingen 779).

8

Kunt u een gedetailleerd overzicht geven van de delen van het Kroondomein die jaarrond zijn opengesteld en de delen die dat niet zijn, en kunt u aangeven op welke momenten die delen zijn gesloten voor het publiek en om welke reden?

Antwoord

Van het eigenlijke Kroondomein is ongeveer 1.300 hectare het hele jaar door toegankelijk voor het publiek. Het gebied dat jaarlijks van 15 september tot en met 25 december niet opengesteld is, beslaat ongeveer 5.000 hectare. De overige 400 hectare bestaat uit landbouwgronden.

9

Kunt u een gedetailleerd overzicht geven van alle overheidssubsidies die aan de beheerders of gebruikers van het Kroondomein worden verstrekt, vergezeld van een gedetailleerde kaart op welk deel van het gebied de subsidies betrekking hebben en de reden van de subsidie?

Antwoord

Hiervoor verwijs ik u naar de bijgevoegde beschikking. In de subsidiebeschikking staat een gedetailleerd overzicht van de verschillende toegekende subsidieonderdelen.

10

Deelt u de mening dat subsidieregelingen moeten worden uitgevoerd zonder aanzien des persoons, en dat voor de Koning dus geen andere maatstaven mogen worden gehanteerd dan voor anderen? Zo nee, waarom niet en kunt u specifiek zijn in uw verklaring daarvoor? Zo ja, op welke termijn en wijze wilt u een einde maken aan deze ongelijke behandeling?

Antwoord

Voor het Kroondomein worden dezelfde eisen gesteld aan het natuurbeheer, tegen eenzelfde vergoeding als aan vergelijkbare natuurgebieden die onder de SVNL Gelderland 2016 vallen. Voor de niet jaarrond opengestelde gebieden wordt geen openstellingssubsidie verstrekt. In het antwoord op vraag 2 staat omschreven waarom in de subsidie aan het Kroondomein op het punt van de openstelling wordt afgeweken van de generieke voorwaarden zoals deze in de SVNL Gelderland 2016 worden toegepast. De huidige subsidie loopt door tot en met 31 december 2021. Mocht er sprake zijn van een nieuwe aanvraag, dan zal ik de Kamer voorafgaande aan de eventuele toekenning van een nieuwe subsidie informeren.

11

Bevestigt u dat u de Koning bij de verstrekking van de NSW-openstellingssubsidie anders behandeld heeft dan andere grondeigenaren? Zo ja, bent u bereid tot het afgeven van een verklaring en een terugvordering van alle ten onrechte verleende subsidies? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Het Kroondomein valt niet onder de Natuurschoonwet 1928; het doet geen beroep op de fiscale faciliteiten van die wet en de specifieke voorwaarden die daaraan worden gesteld zijn dus niet van toepassing. De natuurbeheersubsidie is rechtmatig en zorgvuldig verstrekt; ik zie dan ook geen enkele grond om tot terugvordering over te gaan.

12

Bent u bereid de motie van het lid Arissen (Kamerstuk 33 576, nr. 123), waarin de Kamer verzoekt het Kroondomein jaarrond open te stellen, met onmiddellijke ingang uit te voeren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Zoals geconcludeerd in reactie op de motie Arissen (Kamerstuk 33 576, nr. 133), is er voor het kabinet geen grond om invloed uit te oefenen op specifieke keuzes die in het kader van het beheer van het eigenlijke Kroondomein zijn gemaakt. Ik zie geen aanleiding om deze conclusie te herzien.

2020Z08783

Ons kenmerk
DGNVLG / 20164402

1

Bent u bekend met het bericht 'Koning krijgt ten onrechte subsidie voor het Loo'?

Antwoord

Ja.

2

Kunt u toelichten waarom de Kamer niet eerder over deze details is geïnformeerd?

Antwoord

De subsidie is opgenomen op de begroting van LNV, die jaarlijks door de Tweede Kamer wordt behandeld. De Kamer is hier ook over geïnformeerd bij brief in reactie op de motie Arissen (Kamerstuk 33576, nr. 133) en bij de begrotingsbehandelingen van Begrotingshoofdstuk I en Algemene Zaken op 19 december 2017, 10 oktober 2018 en op 16 oktober 2019.

3

Kunt u bevestigen dat de Koning wordt vrijgesteld van bepaalde subsidievoorwaarden - zoals gemeld in de berichtgeving-, die voor anderen wel gelden?

Antwoord

De subsidie zoals deze aan het Kroondomein wordt verleend, is specifiek. Om dezelfde vergoedingen te hanteren is ervoor gekozen om de Subsidieverordening Natuur en Landschap 2016 Gelderland zo veel mogelijk naar analogie toe te passen. In vergelijking met deze SVNL 2016 Gelderland, is er voor gekozen om de maximale oppervlakte van 1 hectare ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer, niet van toepassing te verklaren op deze subsidie.

4

Bent u bereid alsnog opheldering te verschaffen aan de Kamer over de precieze afspraken rondom de subsidies voor het Kroondomein alsmede de redenen voor de afwijkingen van de 'model-voorwaarden'?

Antwoord

De precieze afspraken kunt u vinden in de meegestuurde subsidiebeschikking. Voor een uitgebreidere motivatie verwijs ik u naar het antwoord op vraag 2 en 4 van de Kamervragen gesteld door het lid Wassenberg, die eerder in deze brief beantwoord zijn.

5

Bent u bereid de subsidiebeschikking met de Kamer te delen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Ja. Ik heb de subsidiebeschikking als bijlage bij deze brief opgenomen.

6

In hoeverre bent u het eens met de uitspraken van onder andere emeritus-hoogleraar notarieel recht Martin Jan van Mourik dat deze afwijkingen c.q. constructie onvoldoende juridische basis heeft en zorgt voor ongelijke behandeling?

Antwoord

De subsidie is rechtmatig en zorgvuldig verstrekt. Graag verwijs ik u naar het antwoord op vraag 4 van de vragen die gesteld zijn door het lid Wassenberg.

7

Bent u bereid de Kamer op de hoogte te houden over het verloop van de juridische procedure die door Stichting De Faunabescherming is gestart om de subsidiebeschikking aan te vechten?

Antwoord

Ja. Over de uitkomst hiervan zal ik u informeren.

8

Kunt u herbevestigen dat een eventuele verlenging dan wel nieuwe verlening van subsidie voor het onderhoud en beheer van Het Loo eerst aan de Kamer voorgelegd wordt, zodat deze in de gelegenheid wordt gesteld zich over de voorwaarden uit te spreken alvorens deze opnieuw worden vastgesteld?

Antwoord

De huidige subsidie loopt door tot en met 31 december 2021. Mocht er sprake zijn van een nieuwe aanvraag, dan zal ik de Kamer voorafgaande aan de eventuele toekenning van een nieuwe subsidie informeren.

2020Z10214

Ons kenmerk
DGNVLG / 20164402

1

Klopt het dat een subsidieverlening op grond van analoge toepassing van de Subsidieverordening Natuur en Landschapsbeheer Gelderland 2016 plaatsvindt, zoals vernoemd in de overweging bij het subsidiebesluit van 30 mei 2016?

Antwoord

De subsidieverlening heeft plaatsgevonden op grond van de Kaderwet EZ-subsidies (thans: de Kaderwet EZK- en LNV-subsidies). De bevoegdheid tot verlening van de subsidie is beleidsmatig ingevuld door zo veel mogelijk analoge toepassing van de Subsidieverordening Natuur- en landschapsbeheer Gelderland 2016 (hierna: SVNL Gelderland 2016).

2

Is de subsidie die bij besluit van 30 mei 2016 aan het Kroondomein is verleend, gegrond op een voor een aanvraag bestemd formulier? Zo ja, kunt u dit stuk aan de Kamer toezenden?

Antwoord

Nee. Artikel 4:4 van de Awb laat de afweging om een aanvraagformulier op te stellen aan het bestuursorgaan. Het ging in deze om één enkele subsidieverstrekking voor zowel natuurbeheer als agrarisch natuurbeheer en een apart aanvraagformulier daarvoor lag niet in de rede. De subsidieverstrekking is zorgvuldig getoetst en afgehandeld.

De subsidiebeschikking heb ik u wel toegestuurd in antwoord op de twee eerdere series Kamervragen van het lid Wassenberg en de leden Sneller en De Groot.

3

Is met de subsidietoekenning aan het Kroondomein eenzelfde algemeen belang gediend als het belang dat Gedeputeerde Staten bij toepassing van die verordening moeten dienen?

Antwoord

Ja, beide dienen om een natuurgebied duurzaam te beheren en in stand te houden.

4

Welk algemeen belang wordt beschermd door het bepaalde in artikel 2.9, eerste onder d van die verordening, waarin is voorgeschreven dat het natuurterrein gedurende 358 dagen moet zijn opengesteld voor het publiek?

Antwoord

In de Gelderse regeling wordt met deze bepaling een secundair belang van de regeling gediend, namelijk het mogelijk maken van recreatie, zonder dat deze het primaire doel van natuurbehoud in het geding brengt.

5

Bevat die verordening een bepaling die het mogelijk maakt om ontheffing te verlenen van de subsidieverplichtingen die in artikel 2.9 van die verordening zijn geformuleerd?

Antwoord

Nee; de provincie Gelderland geeft aan dat de SVNL Gelderland 2016 geen mogelijkheid kent om ontheffing te verlenen van de subsidieverplichtingen van artikel 2.9.

6

In hoeveel van de gevallen waarin met toepassing van de verordening subsidie is verleend, is ontheffing verleend van de verplichting tot openstelling gedurende 358 dagen per jaar?

Antwoord

De SVNL Gelderland 2016 kent deze mogelijkheid niet. De provincie Gelderland meldt dat deze ontheffing dus ook niet verleend is.

7

In hoeveel van de gevallen waarin met toepassing van de verordening subsidie is verleend, is ontheffing verleend van de regel dat afsluiting van het natuurterrein in verband met bescherming van de persoonlijke levenssfeer beperkt dient te blijven tot maximaal één hectare?

Antwoord

De provincie Gelderland geeft aan dat een natuurbeheerder die subsidie ontvangt op grond van de SVNL Gelderland 2016, verplicht is het natuurterrein ten minste 358 dagen per jaar open en toegankelijk te houden voor het publiek. Voor de noodzakelijke bescherming van de persoonlijke levenssfeer geldt een vrijstelling van de openstellingsplicht tot maximaal 1 hectare. De SVNL Gelderland 2016 kent niet de mogelijkheid tot ontheffing van deze regel.

8

Op grond waarvan is bij de subsidieverlening aan het Kroondomein een ontheffing verleend zoals bedoeld in de twee voorgaande vragen?

Antwoord

Er is geen ontheffing verleend. De subsidie aan het Kroondomein volgt op het punt van de openstelling de SVNL Gelderland 2016 niet. Zie ook mijn antwoorden op eerdere vragen van het lid Wassenberg en de leden Sneller en de Groot.

9

Vindt er in gebieden waarvoor subsidie verleend is op grond van die subsidieverordening afschot plaats van dieren? Zo ja, om hoeveel gesubsidieerde natuurterreinen gaat dat?

10

Verschillen die natuurgebieden van het Kroondomein? Zo ja, in welk opzicht en hoeveel van die natuurgebieden staan niet 358 dagen open voor het publiek?

Antwoord 9 en 10

Er is geen verband tussen het al dan niet verlenen van subsidie en het beheren van populaties.

Ons kenmerk
DGNVLG / 20164402

11

Kunt u het meest recente faunabeheerplan van het Kroondomein delen met de Kamer?

Antwoord

Het faunabeheerplan 2016-2020 is openbaar en staat op de website van het Kroondomein: www.kroondomeinhetloo.nl.

12

Kunt u aangeven of de Raad van Beheer van het Kroondomein onafhankelijk toezicht uitoefent? Zo ja, waarop?

Antwoord

Op grond van artikel 6, tweede lid, van de Wet op het Kroondomein houdt de Raad toezicht op het beheer van het domein. De Kroondrager geeft voorschriften omtrent de samenstelling en de taak van de Raad.

13

Op welke wijze is de benoeming van de leden van de Raad van Beheer van het Kroondomein tot stand gekomen en uit welke leden bestaat de Raad?

Antwoord

Op grond van artikel 6, eerste lid, van de Wet op het Kroondomein worden leden van de Raad van Beheer voor het Kroondomein benoemd en ontslagen door de Kroondrager. De samenstelling van de Raad wordt bijgehouden in de Staatsalmanak en bestaat momenteel uit de volgende leden: jhr. mr. H.W.L. de Beaufort (voorzitter); Z.H. Prins Floris van Oranje-Nassau Van Vollenhoven; dr. ir. H.H. Bartelink; jhr. drs. J.H.W. Loudon; mr. drs. G.H.O. van Maanen; prof. dr. ir. G.M.J. Mohren.

14

Indien de Raad van Beheer van het Kroondomein haar toezichtstaak niet naar behoren vervult, kan de regering dan ingrijpen?

Antwoord

Nee, de leden van de Raad van Beheer leggen, gelet op hetgeen ik hierboven heb opgemerkt in antwoord op de vragen 12 en 13, verantwoording af aan de Kroondrager.

15

Is het een taak van de Raad van Beheer van het Kroondomein om voorlichting te geven over het beheer van het Kroondomein en om vragen over het beheer te beantwoorden?

Antwoord

Nee. De Raad houdt conform haar wettelijke taak toezicht op het beheer van het domein.

Ons kenmerk
DGNVLG / 20164402

16

Heeft de Rijksvoorlichtingsdienst (RVD) een taak op het gebied van voorlichting ten behoeve van (het kantoor van) de Rentmeester? Zo ja, waarom en acht u het dan juist dat de RVD op zijn beurt weer verwijst naar de Rentmeester?

Antwoord

De Rijksvoorlichtingsdienst is belast met het geven van voorlichting over het Koninklijk Huis, zoals geregeld in het Koninklijk Besluit van 13 december 1965 (Stb. 1965, 554) en het ministerieel besluit van 21 december 1965 (Stb. 1965, 554) en kan in die hoedanigheid bevraagd worden over het Kroondomein. De Rijksvoorlichtingsdienst verwijst niet actief naar de Rentmeester anders dan naar openbaar toegankelijke informatie uitgegeven door de Rentmeester zoals het Faunabeheerplan Kroondomein Het Loo 2016-2020 (te verkrijgen via www.kroondomeinhetloo.nl).

17

Op welke wijze heeft u de toezegging om de Kamer op een later moment te informeren over de gronden waarop de ontheffing voor het Kroondomein is verleend (in 2018 gedaan tijdens de behandeling van de begroting van de Koning) gestand gedaan? Indien dit niet is gebeurd, bent u bereid om een nadere en gedetailleerde invulling te geven aan de gedane toezegging?

Antwoord

In het genoemde debat heeft de minister-president in reactie op de vraag op welke uitzondering die subsidie wordt verleend in de eerste termijn aangegeven dat hij hier nog op terug zou komen. De minister-president is hier vervolgens in de tweede termijn en in reactie op de motie Wassenberg op terug gekomen. Hij heeft aldaar gezegd dat de subsidie is gebaseerd op de Kaderwet EZ-subsidies, en is verleend door toenmalig staatssecretaris van EZ, met analoge toepassing van de SVNL Gelderland 2016, waarbij de staatssecretaris heeft besloten gedeeltelijk af te wijken van die verordening. Hiermee is deze toezegging reeds tijdens het debat voldaan.

18

Kunt u aangeven op welke wijze en wanneer het statuut voor het Kroondomein - inclusief het financieel statuut - is gewijzigd en tot wiens verantwoordelijkheid dat gerekend moet worden? Moet volgens u de subsidieverlening aan de Koning voor democratische controle vatbaar zijn?

Antwoord

Wijziging van wetgeving, waaronder de Wet op het Kroondomein en de Wet op het financieel statuut van het Koninklijk huis, is aan de wetgever. De Wet van 25 juli 1959, regeland de schenkingsovereenkomst, is gewijzigd bij Wet van 16 maart 1971, staatsblad 159, Wet op het Kroondomein. De Wet op het financieel statuut van het Koninklijk huis is, los van een technische aanpassing in 2016, laatstelijk gewijzigd in 2008. De subsidieverlening ten behoeve van natuurbeheer staat los van deze wettelijke regelingen.

Op grond van de geldende wet- en regelgeving is de minister van LNV bevoegd om bij activiteiten van of namens een lid van het Koninklijk Huis bevoegdheden van gedeputeerde staten of provinciale staten uit te oefenen. Dit is historisch verklaarbaar vanuit de ministeriële verantwoordelijkheid voor het handelen van leden van het Koninklijk huis. Op grond van art. 2 lid 1, onderdeel g, van de Kaderwet EZ-subsidies (zoals die ten tijde van het besluit gold) kon de toenmalige staatssecretaris van Economische Zaken subsidie verstrekken op het gebied van natuurbeheer. Dat is ook de basis om voor het Kroondomein op aanvraag subsidie te verlenen om de terreinen in stand te kunnen houden en de aanwezige natuurwaarden te beschermen of uit te breiden. De bevoegdheid tot verlening van deze subsidie ligt hierom thans bij de minister van LNV, en de minister van LNV draagt hiervoor ministeriële verantwoordelijkheid. De minister-president draagt de algemene ministeriële verantwoordelijkheid voor het Koninklijk Huis.

19

Kunt u alle correspondentie tussen de regering, (vertegenwoordigers van) het koningshuis, de Raad voor het Kroondomein en de Provincie Gelderland delen die betrekking heeft op beheer en subsidie ten behoeve van het kroondomein, van de afgelopen tien jaar?

Antwoord

Correspondentie tussen de regering en het Kroondomein valt, gelet op artikel 41 van de Grondwet, onder de inrichtingsvrijheid en bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de Koning. Hierom kan deze niet verstrekt worden.

Op grond van artikel 41 van de Grondwet richt de Koning, met inachtneming van het openbaar belang, zijn huis in. In de ministeriële verantwoordelijkheid voor gedragingen van de Koning bij de vervulling van het koningschap ligt de bescherming van de persoonlijke levenssfeer besloten. Specifiek ten aanzien van deze subsidie draagt de minister van LNV ministeriële verantwoordelijkheid. De subsidieaanvraag ten behoeve van de subsidie die verleend is in 2016 is zorgvuldig feitelijk onderbouwd en vervolgens getoetst. Daarbij zijn adviezen betrokken van diverse partijen op grond van hun expertise. Aan de provincie Gelderland is gevraagd te toetsen of de aanvraag (ecologisch) past binnen de gebiedsontwikkeling die de provincie ter plaatse beoogt (toetsing aan natuurbeheerplan en provinciale beleidsdoelstellingen). Landschappen NL heeft het natuurbeheer beoordeeld op haar ecologische effectiviteit en Alterra heeft het agrarisch natuurbeheer beoordeeld. Deze adviezen zijn bijgevoegd. Over de besteding van de subsidie, en over de eerdere subsidies, wordt op de hiervoor gebruikelijke wijze verantwoording afgelegd aan de minister van LNV.